

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationes De Deo Homine, Sive De Incarnatione Filii
Dei**

Hurtado de Mendoza, Pedro

Antverpiae, 1634

Sectio XV. De iustitia distributiud.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82720)

S. Thom.
q. 1. art. 2.

vexavit. Minor eadem ratione est distinguenda: Deus enim necessariò & sine pacto admittit satisfactionem honoris adempti blasphemè: quia abolitâ malâ de ipso opinione non manet ius ad novam satisfactionem exigendam ad effectum illum: quia iam cessavit damnum extrinsecum, quod auferri potest ab existenti in peccato mortali: at non tenetur Deus iniuriam remittere, & titulum inimicitiae iustaeque vindictae. quod patet in iudiciis animaduertentibus in latronem factâ etiam restitutione.

SECTIO XV.

De iustitia distributiva.

§. 227. **A**D probandum, Deum in remittendis peccatis non posse exercere iustitiam propriè sed impropriè dictam, latè probare nititur P. Valqu. in Deo nullam esse speciem iustitiae propriæ; idque Primùm probat de distributiva. De qua concertant Theologi: quorum dissidijs præmitto quæ sentio: quia commodius ad totam quæestionem tractandam.

SUBSECTIO I.

Quid sit iustitia distributiva?

§. 228. **D**ico Primò. Iustitia distributiva habet pro obiecto formali dare unicuique bonum illi debitum pro dignitate suæ personæ: titulus iustitiae commutativæ non est dignitas personæ, sed sunt res quæ dantur & accipiuntur. Ex. gr. ego pacifcor cum rege equum pro argento; non est hic consideranda regia dignitas & vilitas vasalli, sed valor equi & argenti: contra verò quando agitur de distributione bonorum, non sunt consideranda res quæ dantur & accipiuntur, sed considerantur res quæ dantur, & personæ quæ illas accipiunt.

§. 229. Vbi considera, aliquando dignitatem personæ pertinere ad iustitiam commutativam; non vt per se in illa sistatur, sed vt ex illa consideretur valor operum aut rerum: quia labor nobilium est maioris æstimationis quàm ignobilium, quibus pro eodem genere militiæ inæqualia penduntur stipendia. Item eadem detractio honoris æqualis materialiter, est formaliter grauior in nobili quàm in ignobili; vt si quis dicat alicui nobili, & plebeio, *mentiris*, grauius æstimatur in nobilem quàm in plebeium. Igitur vt ex multis capitibus expenditur rerum valor, vt ex caritate, aut longitudine viæ, & alijs adiunctis, ita aliquando ex dignitate personæ. E contra verò iustitia distributiva considerat interdum rerum valorem, non propter ipsas, sed quia constituunt in persona dignitatem maiorem. quæ dignitas vt accipitur ex multis capitibus, ita aliquando ex operibus ipsis: magis enim æstimatur persona militis strenui quàm ignaui.

§. 230. Sic explicata assertio, est ipsissima Aristotelis doctrina §. Ethicor. c. 3. agentis de iusto distributiuo his verbis: *Hinc pugna nascuntur, incusationes atque querela, cum equi non aqua, aut aqua non equi habent aut potiuntur. Id ita esse ex eo quod pro dignitate fit, constat. Iustum enim quod in distributione vt est, omnes vno ore pro dignitate quadam oportere esse dicunt,*

ipsam tamen dignitatem non eandem omnes inquirunt esse: sed populares quidem libertatem, pauci verò potentes opulentiam, nonnulli nobilitatem, optimates verò virtutem. iustum ergo rationem quamdam comparationum subit. Ob quod. c. 5. dixit in distributiva iustitia non esse contrapassum. Quod dixit etiam S. Thom. At verò in distribuendis bonis communibus pro operibus, prout sunt opera & non dignitas personæ, est contrapassum, vt patet in stipendio: miles enim patitur laborem pugne, respub. verò carentiam pecuniarum. Ergo distributiva iustitia non considerat formaliter opera, sed dignitatem personæ, quæ non est contrapassum.

§. 231. E quibus liquidò constat, iustum distributiuum versari circa personas propter earum personalem dignitatem: quæ colligitur ex comparatione libertatis, opulentiae, nobilitatis atque virtutis. iustum autem commutativum versatur circa res ipsas, nullâ aliunde factâ comparatione nisi quæ pertineat ad earum valorem; vt inter equum & argentum, inter laborem & stipendium, inter læsionem & instaurationem.

§. 232. Hoc docuit S. Thom. 1. p. q. 21. art. 1. *Alia*, inquit, *quæ consistit in distribuendo, & dicitur distributiva iustitia, secundum quod aliquis gubernator vel dispensator dat unicuique secundum suam dignitatem.* Neque obest quod aliqui obieciunt, non excludi à S. Thom. proportionem geometricam: quia quamuis eam non excludat, vult tamen eam fieri in dignitate, non in rebus nisi vt ad dignitatem spectant. Hinc defluxit commune proverbum Theologis & Philosophis moralibus, iustitiæ distributivæ munus esse vnum quemque in suo ordine collocare, id est, ne sit in loco superiore aut inferiore sua dignitate, ne aut ipse sedeat indignè, aut indignè possideatur locus.

§. 233. Doctrinam eandem docuerunt Scholastici grauiissimi tam antiqui, quàm recentes referendi §. 271. quos imitati P. Suarez disp. de Iustitia Dei sect. 3. n. 14. & 15. P. Lessius lib. 2. c. 1. n. 21. cum P. Valentia & alijs plerisque. quam non obscure dixit Areopagita c. 8. de Diuinis nominibus, his verbis: *Laudari diuinam iustitiam, quia omnibus distribuit secundum dignitatem.* Vbi laus iustitiæ distributivæ Dei petitur à partitione bonorum secundum dignitatem personalem & rerum quibus donantur. Neque disputo nunc, vtrum admittat in Deo iustitiam distributivam propriè, an latè: sed dico, eam quam admittit, qualiscumque sit, esse ad distributionem bonorum secundum dignitatem. Vnde concludo, obiectum formale iustitiæ distributivæ esse reddere unicuique secundum dignitatem personalem, tam liquidò constare ex Sanctis, Theologis, & Aristotelica definitione, vt nullus possit dubitare nisi qui nouas mediteretur.

§. 234. Ratione probatur. Distribvere bona communia ex dignitate personarum, est obiectum per se bonum, & amabile honestè propter ipsum: hic autem amor est iustitiæ distributivæ, & non alius virtutis: ergo obiectum formale iustitiæ distributivæ, est reddere unicuique secundum dignitatem personarum propter ipsum. Ad multas virtutes potest spectare hac reddidit, vt obiectum secundarium: at verò vt primarium & formale, non nisi ad vnam, quam ego cum Aristot. & S. Thoma appello *iustitiam distributivam*. Maior propositio est per se nota: quia dignitas personæ exigit nonnulla bona

bona quæ non quadrant in personam indignam. quod adeo est per se notum, vt hinc oriatur inculationes atque querelæ, vt ex Aristot. dixi §. 230. Est igitur iuxta naturam rationalem, rectum quæ dictamen, dare unicuique secundum dignitatem: alioquin omnia censentur esse turbata, & loco mota, si digno dentur indigna, aut digna indigno. quod patet exemplo Dei distribuentis gloriam pro dignitate gratiæ sanctificantis, etiam si non considerentur opera, vt patet in Christo & pueris. Quod si Christus, eiusque mater & Apostoli, agerent nobiscum, nonne in bonis communibus præferrentur honestè cæteris hominibus pro sola dignitate personali? in humanis autem non cernitur passim in principibus, qui adhuc non pollent ratione.

§. 235. Minor probatur, nempe virtutem hanc esse iustitiam distributivam, quia unicuique reddit iustum, id est, æquale suæ dignitati: dat enim quod debetur, includit item aliquod debitum: peccarent enim principes contra distributionem bonorum communium, si nunquam redderent de bonis communibus iuxta personarum dignitatem. Vt item est iustitia vindicativa, quæ reddit unicuique secundum demerita, licet in eo qui punitur non sit ius ad talem pœnam; est tamen dignitas: & quia virtus infligit pœnas pro illa dignitate, id est iustitia. eadem ratione licet in accipiente præmiam non sit ius strictum; quia tamen est dignitas, id est virtus tribuens secundum eam dignitatem est iustitia.

§. 236. Obijcis: Obiectum vindicatiuæ iustitiæ est punire pro dignitate mali meriti: ergo & distributiua dare præmium pro dignitate meriti, non verò personæ. Respondeo, pueros in limbo puniti pœna damni, non pro malo merito personali, sed pro habituali originali, quo illorum personæ constituuntur indignæ visione Dei: quemadmodum innocentes baptizati sunt digni visione Dei, pro habitu gratiæ sanctificantis. Exercens igitur Deus iustitiam vindicatiuam in pueros, seruat modum distributiuæ iustitiæ; non aliter ac cum sanctis paruulis. Secundò respondeo, iustitia distributiua considerari etiam merita, vt ex illis accrescit dignitas personæ operantis, vt dixi §. 228. & 229.

SUBSECTIO II.

*Iustitia distributiua est ad vnum; item
& ad plures.*

§. 237. Nonnulli acriter inuesti in P. Suarez, quòd constituit iustitiam distributivam in donando præmiò vni dumtaxat personæ, aiunt hoc dici ex cranio, sine auctore, & sine fundamento. At certè S. Dionysius adductus §. 233. non agnouit iustitiam distributivam in Deo, nisi quia ille omnibus distribuit secundum dignitatem: ergo si consideretur dignitas vnius rei dumtaxat, eique dentur bona congruentia eius dignitati, dabuntur secundum dignitatem. Idem colligitur apertè ex Aristot. 5. Ethic. cap. 4. constituyente discrimen iustitiæ commutatiuæ à distributiua: virtus enim exemplo vnius hominis, cuius consideratio non spectat ad commutatiuam: quia hæc non considerat personam, sed res: ergo ex Aristot. vnus homo spectat ad iustitiam distributivam.

§. 238. At obijciunt Aristotelem 5. Ethic. c. 3.

asserentem iustitiam distributivam versari circa iustum geometricum facta comparatione rationum. ^{s. Thom. q. 1. art. 2.} Constituit exemplum inter Aiacem & Achillem, & inter munus Aiacis & munus Achillis: eam quæ dicit esse inter quatuor terminos, nimirum vt eodem pacto se excedant aut æquent munus Aiacis, & munus Achillis, quo se habent mutuo ipsi Achilles & Ajax. Item cap. 4. ait semper in distributiua considerari hanc rationum comparationem; quam vocat *æqualitatem geometricam*. Respondeo, ab Aristot. non excludi iustitiam distributivam respectu vnus, sed potius admitti. Primùm, quia eo cap. 3. cum ostendisset dignitatem personalem conijci ex comparatione diuersarum rationum, ait eam rationum comparationem vocari *geometricam*. Itaque comparatio aliqua geometrica semper est in iustitia distributiua: at non est semper necessaria inter duas personas, earumque munera; sed inter rationes pertinentes ad dignitatem personæ, & munera ipsius personæ: vt geometricè respondeat munus rationibus dignitatis. At P. Vasquez omitta hac geometrica proportione inter comparationem rationum dignitatis & munera, abripuit comparationem geometricam inter diuersas personas, earumque munera. Secundò respondeo cum P. Suarez Aristot. egisse de distributiua in ordine ad ciuitatem conseruandam, ne sint querelæ & incusationes, vt patet ex c. 4. quia nisi esset bonorum distributio, non posset resp. conseruari. Hoc autem non tollit quin eadem virtus retribuatur vni dumtaxat: nec intolens est philosophis ab vno actu celebriori explicare totam virtutem, quia ex illo conijciuntur cæteri, vt dixi de virtute spei, quæ explicatur per sperationem, cum tamen plures alios actus exerceat. Consideretur vtrum sit obiectum idem in vno, ac in multis? si est idem, erit virtus eadem; diuersa verò, si obiectum non sit idem.

§. 239. Esse idem obiectum in pluribus & in vno, probatur. Primùm, ab exemplo iustitiæ commutatiuæ, quæ interdum soluit debitum vni dumtaxat, interdum verò pluribus per geometricam proportionem: si enim sint plures creditores cum eodem iure, neque de bonis debitoris possint debita integrè solui, debent diuidi proportione geometrica: si enim Petro debentur centum, Antonio verò quinquaginta; si Petro soluantur quinquaginta, debent Antonio solui viginti quinque: quia sicut debitum Petri est duplo maius, ita & solutio est duplo maior solutione Antonij. Hæc autem solutio pertinet ad iustitiam commutatiuam: quia ius non mutatur pro diuersitate personarum, sed potius vt seruetur unicuique ius suum, indiget illa geometrica proportione. vbi autem ius est idem, iustitia non est diuersa: quia obiectum formale iustitiæ commutatiuæ est seruare unicuique ius suum: ergo etiam iustitia distributiua potest versari circa vnā personam tantum. Probo consequentiam, quia sicut multitudo personarum, & geometrica proportio, non mutat iustitiam commutatiuam; ita neque vnitas personæ, & carentia proportionis inter multas, mutabit iustitiam distributivam. Probo consequentiam, quia formale obiectum distributiuæ reperitur in vna persona sine illa proportione geometrica, sicut formale obiectum commutatiuæ reperitur in pluribus cum geometrica proportione: ergo non mutatur. Probo antecedens, quia formale obiectum distributiuæ est dare singulis secundum

s. Thom.
q. 1. art. 2.

cundum dignitatem, sicut commutativam dare secundum ius. Et quidem manca esset virtus, nisi singulis posset solvere in quibus reperitur eius obiectum.

§. 240. Secundò probatur conclusio, & explicatur primum argumentum. Dignitas personæ est titulus iustitiæ distributiæ ad soluendum, ut ex Aristot. dixi §. 230. sed in vno dumtaxat potest esse dignitas personæ ad bona communia sine comparatione ad alios: ergo est titulus iustitiæ distributiæ sine tali comparatione. Probat Minor, tum ex subsect. 1. tum exemplo: David propter decollatum Goliathum habuit dignitatem ad bona communia, in quo facinore nullum habuit socium, cum quo posset fieri comparatio & supputatio rationum. Scævola perterruit Postenam, & patriam eripuit ab hoste cremata manu cum stupore regis: hic dignus fuit præmio ex bonis communibus. Tandem à priori, quia ideo fit inter plures comparatio geometrica, ut singuli accipiant secundum dignitatem; sicut aliquando fit per iustitiam commutativam, ut singuli accipiant secundum ius. Ut igitur ius est formale obiectum commutativæ, siue disquiratur ius per geometricam proportionem, siue absque illa: ita obiectum distributiæ est dignitas personæ, cum eadem proportionem, & sine illa.

§. 241. Dices, obiectum distributiæ non esse dignitatem personæ utcumque, sed comparatam cum alijs. Contrà: Comparatio videtur esse per accidens, per se autem est dignitas personæ: ad quam afficiendam bono condigno opus est illa comparatione, sicut aliquando est necessaria ad reddendum alicui secundum ius, ut dixi §. 239. finis ergo proportionis in commutativa est ius, in distributiva verò est dignitas personæ. Si ergo absque proportionem geometrica inter plures constat de dignitate personæ, sicut constat de iure; non erit necessaria illa proportio ad soluendum secundum dignitatem, sicut nec ad soluendum secundum ius. Pone, Romæ consultum de Scævola afficiendo præmijs, & Hierosolymis de Davide, eisque decreta aliqua bona communia pro dignitate; eorum solutio est iustitiæ distributiæ, quia non spectat ad aliam virtutem.

§. 242. Dices, eam spectare ad commutativam: quemadmodum solutio pecuniarum pluribus creditoribus secundum proportionem geometricam (cuius memini §. 239.) pertinet ad iustitiam distributivam. Contrà: Scævola & David caruerunt titulo iustitiæ commutativæ: ergo illis non potuit solvi ex ea iustitia, sed ex distributiva. Probo antecedens: quia illi milites acceperunt stipendia ex pacto: militi enim debentur stipendia pacta ex iustitia commutativa, non minus quam operis mercenarijs debentur stipendia diurna, que si negentur debent restitui à principe vel repub. quia fundantur in stricto iure: propter quod militi competit actio adversus principem ad stipendium, sicut mercenario adversus eum à quo est conductus. At verò militi non debentur præmia ultra stipendium titulo commutativo. cuius apertum signum est, militi non competere actionem adversus principem, neque hunc teneri ad restitutionem: ergo non est actus iustitiæ commutativæ, sed distributiæ. Ratio à priori, quia non mutatur obiectum formale.

§. 243. Altera verò solutio pecuniarum per

geometricam proportionem debitarum, cuius memini §. 239. & 242. non pertinet ad iustitiam distributivam, sed ad commutativam: quia illa proportio geometrica eligitur ut medium ad disquirendum ius, ratione cuius debeatur hic & nunc certa quantitas: obiectum autem formale idem est, nempe ius strictum obligans ad restitutionem, fundatum in rebus ipsis, non verò in dignitate personæ. Itaque ius illud est hic & nunc ad certam quantitatem minorem, quam quæ absolute debetur. Absolute enim debentur centum aurei ex gr. hic autem & nunc non debent solvi nisi quinquaginta: quia ius illud ad centum secundum se, non obligat hic & nunc nisi ad quinquaginta. Quapropter hic & nunc absurdè reuocatur solutio ad aliam virtutem: ut si hic & nunc debitor non haberet nisi quinquaginta aureos, non teneretur hic & nunc plures reddere; redderet tamen ex iustitia commutativa: ergo etiam in nostro casu, quia titulus & obiectum formale est idem. Ecquis dixit tunc contra duas virtutes isti peccatum, & explicandam in confessione eam circumstantiam qua variaretur species? Constet ergo, iustitiam distributivam habere pro obiecto formali reddere unicuique secundum dignitatem personæ, siue comparatur cum alijs, siue sola consideretur: quamvis actus præcipuus est in ea comparatione, quia est ad reipublicam rectè administrandam.

SUBSECTIO III.

Documenta moralia ex ea doctrina.

§. 244. **E** quibus primum deduco, titulum ad bona per distributionem conferenda esse minorem, quam ad commutationem. quod rectè docuit P. Suarez. Dicunt aliqui se non invenire hoc discrimen. quarant. Probatur Primum, quia titulus ad distributionem est dignitas personalis; titulus verò ad commutationem est ius in re, quod est dominium, aut ius ad rem ortum ex rebus ipsis: at inter dignitatem personalem & dominium formale vel æquivalens (quod est ius ad rem) multum est discriminis. Quia per ius ad rem, vel in re competit mihi actio adversus regem ipsam, ut det mihi tantum quantum debet: at ratione dignitatis personalis nulli competit actio adversus regem, ut ab illo per iustitiam (ut aiunt) possit extorquere quantum congruit dignitati personali. Quod discrimen apertissimum est.

§. 245. Probatur Secundò, ab effectibus: si ad eadem bona concurrant titulus distributivus & commutativus, hic præfertur: ergo non modò sunt diversi, sed inæquales. Probo antecedens, quia, si ad bona publica miles habet ius commutativum, quia militavit ex pacto stipendiorum; alius verò pugnavit egregiè sine pacto de stipendio, maximè si cesserit stipendiorum iure: præfertur miles stipendiarius in quantitate stipendij: nec potest reipubl. distribuere bona communia, quin prius solvat quæ debet ex iustitia commutativa: quia distributio iam esset de bonis alienis in parte, & esset obligatio restituendi: ergo titulus commutativus distributivo præfertur.

§. 246. Tertio probatur, ab alio effectu. Rex tenetur solvere omnia debita commutativa singulis creditoribus æqualitate arithmetica, quòries potest,

est, at non tenetur semper soluere omnia debita distributiva, quamvis possit: ergo ius distributum minus est commutativum. Probo antecedens, quia singulis militibus tenetur soluere stipendia facta, cum potest: alioquin ex genere esset peccatum graue contra iustitiam commutativam: at non tenetur bona sua regia & dignitates partiri cum singulis egregie pugnantibus: nec est in more omnes & singulos milites donare premio; est autem in more omnibus & singulis reddere stipendia, quæ in specie redduntur, ad quæ militi competit actio; quæ deficient in distributivis.

§. 247. Inferitur Secundò, reipubl. aut principem supremum non teneri ad restituenda bona quæ fuerant distribuenda: tenentur autem ad restituenda adempta, aut retenta contra iustitiam commutativam: ergo est versusque diuersum ius. Antecedens probo. Quia rex dicitur ut vrbem, prædam paritur per iustitiam distributivam; at potest licite non partiri prædam, sed relinquere victis, aut retinere sibi. Igitur, nisi rex promiserit prædæ partitionem, nõ peccat non partiendo, vel partiendo prout libuerit. Idè dico de capitaneo generali, si princeps eius voluntati permittit prædam, quod si rex eam ex obligatione partitur, id oritur ex pacto, non verò secundum se. Princeps item & Papa, qui prætermittis dignioribus honores & munera deferunt minus dignis, quamvis peccent in electione, tamen ad restitutionem non tenentur: secus accideret si obligarentur ex iustitia commutativa. Quæ doctrina communiter admittitur à Doctoribus: quos sequitur P. Suarez opus. de Iustitia sect. 3. num. 14. sine, P. Lessius lib. 2. cap. 34. n. 71. P. Rebellus 1. p. lib. 3. de Obligationibus iustitiæ n. 2. quamvis alij oppositum censent: quos expono, quando cum iustitia distributiva concurrat titulus commutativus, vt constabit §. 249.

§. 248. Obijcis Primùm: Ergo bona distribuenda non debentur simpliciter: ergo eorum donatio non est ex iustitia: iustitia enim vt sic versatur circa debitum. Respondeo, *debitum absolute* vsurpari frequenter pro debito commutativo afferente obligationem restituendi, in quo sensu concedo primam consequentiam, & nego secundam: quia iustitia vt sic respicit debitum abstractum à restitutione: constituit enim æqualitatem aut debitam absolute, aut secundum dignitatem. Quæ patent in iustitia vindicativa, quæ exerceri potest sine obligatione restituendi, quæ interdum potest omitti. Si autem debitum accipiatur latius, nego primam consequentiam. Si princeps numquam puniret, peccaret contra iustitiam vindicativam: ita si numquam retribueret, peccaret contra distributivam: quia supplicij & præmij respubl. administratur. At non propterea teneretur ad restitutionem: quia non peccaret contra ius strictum, sed contra dignitatem personalem cum dispendio reipublicæ.

§. 249. Obijcis Secundò: Ex iustitia distributiva oritur sæpè obligatio restituendi. Primùm, si dux dividat spolia contra geometricam proportionem. Secundò, si cathedra deferatur indigno aut minus digno. Idem dico de electione ad præbendam. Respondeo, ex sola iustitia distributiva numquam oriri obligationem restituendi; quando autem oritur, est à iustitia commutativa. Ita iudices constituti à principe tenentur restituere bona quæ distributuri erant iussu principis; qui eos non

Pei. Hurtado de Mendoza de Incarn. par. 1.

constituit dominos eorum bonorum sicut ipse est, *s. Thom.* sed iudices maioris meriti. ob quod dignior accipit in eos ius iustitiæ commutativæ, quod ius accipiunt à principe supremo volente digniorem eligi, idque committente ministris. Sic expono auctores indicatos in fine §. 247. item & P. Vasquez volentem obligari ad restitutionem eum qui contra geometricam proportionem partitur spolia. Id enim est verum, quando contra voluntatem principis id fit: secus verò quando princeps partitionem commisit voluntati capitanei, vt dixi §. 247. Eadem ratione censo teneri ad restitutionem qui cathedram defert minus digno: dignior enim voluntate principis acquisit ius iustitiæ commutativæ aduersus iudicem: qui eo iniusto iudicio vitur bonis principis contra eius voluntatem. Est igitur restitutio facienda non principi, sed oppositori digniori. Quam doctrinam sequuntur P. Lessius cum multis lib. 2. c. 34. n. 73, & P. Rebellus 1. p. de Obligationibus iustitiæ lib. 3. q. 1. Neque arbitror tutam oppositam opinionem, vt dicam §. 252. Idemque est de electione ad præbendam per oppositionem. Vnde colligo principem in horum partitione bonorum vt iustitia distributiva, eius autem ministros commutativa.

§. 250. Tertio deduco, principem non peccare deferendo munera minus digno, si absolute deferat digno: rex enim non tenetur optimum quemque prætorem eligere; satis est si eligat bonum. Tenetur enim ad reipubl. bene administrandam: quod præstat per bonos ministros: iurat enim se fideliter regnum administraturum, non verò optimum quod possit. Id insinuat Arist. 5. Ethicor. c. 3. *Hinc pugna nascuntur & incusationes atque querelæ, cum æqui non æqua, aut æqua non æqui habent aut potentiuntur.* Cum igitur dignus honore non sit non æquus siue non iustus, sed æqualis honori; non potest dici non æquum habere æqua, sed æquum æqua habere. Huius sententiæ est Caiet. in Summa verb. *Electio officialis.* & omnes qui idem censent de beneficio Ecclesiastico. Caietano in parte consentit P. Lessius lib. 2. cap. 32. num. 22. Quod clarè colligitur ex cap. 18. Exodi. vbi Iethro dixit Moyssi præficiendos populo viros potentes timètes Deum in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam. Dum igitur hæc concurrant, non est opus ad vitandum peccatum graue querere potentiores, constantiores, &c.

§. 251. Fateor, si semper aut frequentius omittentur digniores, tunc fore peccatum graue contra iustitiam distributivam: quia ex frequenti distributione non optima imminerent reipubl. grauia damna. Sic expono P. Lessium lib. 2. c. 32. dub. 3. qui certè parum ab hac doctrina dissentit. Peccant ministri priuati, non eligentes digniorem, aut proponentes: quia princeps ab illis exigit id manus.

§. 252. De beneficijs Ecclesiasticis exigentibus curam aut industriam, communior sententia est esse peccatum mortale digniorem præterire. Ita censet P. Rebellus 1. p. de Obligat. iustitiæ li. 3. q. 4. n. 11. & multi apud ipsum. De Episcoporum electione res est certa ex Tridentino sess. 24. c. 1. vbi Concil. loquens de priuatis electoribus Episcoporum à Papa distinctis, ait eos teneri sub graui peccato ad optimum eligendum, vt animaduertant regum administris, quos Hispani de *Consilio Camera* appellant, quantum onus humeris imponant. Ibi non

L agitur

S. Thom.
q. 1. art. 2.

agitur de Papa eligente, quem durum videtur adstringere semper ad digniorem: est tamen probabilis eum etiam teneri ad optimum, quia eius praefectura est diuersa à laica: est enim administratio perfecta: Episcopus enim proficitur statum perfectionis, ratione cuius tenetur hac in parte animorum providere saluti. Idem censo de Cardinalatu; ab illo enim collegio plurimum pendet Ecclesiae administratio: ut animaduertatur cum quanto periculo hac in parte indulgeretur sanguini. quod obseruat P. Lessius li. 2. c. 34. n. 64. & P. Rebellus adductus hoc §. num. 12. Quod non obscure colligitur ex eodem Trident. sess. 24. c. 1. his verbis: *Ea verò omnia & singula quae de Episcoporum praeficiendorum vita, aetate, doctrina, & ceteris qualitatibus aliis in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem etiam in creatione S. R. Ecclesiae Cardinalium, etiamsi diaconi sint, exigenda, quos Sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, &c.* Perlege totum caput, ubi comperies Papam teneri iisdem legibus hac in parte, quibus priuati electores. Beneficia autem nullam curam aut industriam exigentia, satis est si dignis conferantur ab Episcopo, aut Ecclesiae principe, aut praesentatore supremo. Secus verò ab electoribus priuatis, si illis praecipitur ut eligant meliores.

§. 253. Tandem princeps supremus, item Episcopus non tenentur ad restituendum quando beneficia conferunt digno praetermissa digniori, esto peccauerint in electione. Haec est sententia communior Scoti, Ricardi, Caiet. Couarruu. Nauarri, & aliorum quos refert P. Lessius lib. 2. cap. 34. & sequitur ibi, & c. 1. fine, & cap. 32. nu. 16. P. Suarez disp. de Iustitia sect. 3. num. 14. fine, & alij. Ratio à priori, quia illis non debetur munus stricto debito dante ius in re, vel ad rem, sed debito congruentiae comparatione reipublicae.

§. 254. At verò quando beneficium datur per oppositionem, qui eligit minus dignum, aut proponit, tenetur ad restitutionem. Non dico, Episcopum teneri, sed alios ministros inferiores. Ita censent Nauarrus, Lessius, & alij: neque oppositam opinionem arbitror tutam, quamuis ab ea sit vnus aut alter Doctor. Recognosce P. Rebelleum l. p. de Obligationibus iustitiae, li. 3. q. 5. n. 5. cum plurimis apud ipsum. Probatur, quia ministris inferioribus tantum committitur iudicium maioris dignitatis, item & sententia iuxta iudicium illud. Confirmatur, quia Concilium dat digniori ius appellandi: signum est ergo illum iniuriam pati, neque minus dignum acquisuisse ius in beneficium. Video hac confirmatione vrgeri obligationem Episcopi ad restituendum, quia magis dignus potest ab Episcopo appellare: qui cathedram deferunt minus digno, tenentur etiam ad restitutionem.

SVBSECTIO IV.

Discrimen iustitiae distributivae à commutativa.

§. 255. **E**X dictis colliguntur aliqua discrimina iustitiae distributivae à commutativa, quae coniunguntur ex parte obiecti. quae clarius explano. S. Thom. l. p. q. 21. & alibi discriminat has iustitias: quia distributiva versatur circa bona communia, commutativa verò circa particularia.

At certe ex bonis communibus soluntur commutativae stipendia, census, & id genus alia: Potest tamen explicari S. Thom. ex P. Lessio vocante bona communia formaliter, quae non debentur strictè, ut praemia, de quibus bonis potest respubl. pro arbitratu disponere circa iniuriam aliorum: cetera autem bona sunt communia materialiter, quia pertinent ad aeternum publicum, debentur tamen stricto iure, in quibus solvendis respubl. non differt à personis priuatis. Itaque hoc discrimen S. Thomae reuocandum est ad discrimen debiti vtriusque iustitiae, ex quo bona communia manent in potestate respubl. aut manent adstricta solutioni.

§. 256. Igitur obiectum iustitiae distributivae est dare aliquid ortum non ex iure stricto, neque ex rebus ipsis, sed ex congruentia orta ex personarum dignitate in ordine ad bonum commune: commutativae verò est dare ex iure stricto nato ex rebus ipsis. ob quod S. Thom. rectè dixit à Deo seruari in iudicio modum iustitiae commutativae magis quam distributivae, quia in iudicio magis examinantur merita suae res ipsae, quam dignitas personarum: haec enim non venit in iudicium tam proprie quam illa: Igitur quia vita aeterna datur ut merces laboranti, & ut hereditas filio; ideo seruetur vtraque iustitia in conferenda gloria. commutativa quidem, quia vnicuique datur prout gessit: quod contingit solis adultis qui pro meritis accipiunt mercedem. distributiva verò, quia datur hereditas pro dignitate filiationis, tam adultis quam pueris. cum vltimis autem sola exerceatur distributiva: quia carent meritis proprijs, quae sunt materia commutationis.

SECTIO XVI.

Vtrum in Deo sit iustitia distributiva?

SVBSECTIO I.

Argumenta P. Vasquez.

§. 257. **P.** Vasquez acriter contendit in Deo non esse propriè iustitiam distributivam. l. p. disp. 86. cap. 2. adducit plures auctores: à quorum examine ablineo, quia vtraque pars est communis & probabilis. in quaestionibus autem similibus non est opus oleum absumere in auctorum examine: ex adductis autem à P. Vasquez nonnullos à nobis esse probarem si esset opus. Neque semel in eam quaestionem incurrit: recognosce l. 2. disp. 223. c. 4. 5. & 6. & 3. p. disp. 7. c. 2.

§. 258. Probat Primum auctoritate S. Anselmi in Prologo, cap. 10. *Iustus es* (inquit) *non quia reddis debitum, sed quia facis quod decet te summum bonum.* Respondeo, nihil probari de iustitia distributiva, cuius obiectum non est reddere debitum strictum, sed debitum latius & secundum quid, id est debitum congruentiae, ut dixi §. 248. Igitur Deus est iustus afficiens praemio & supplicio, quia dat vnicuique secundum dignitatem personae, & si vis meritorum. licet non debet illud absolute, id quae significant ipsa Anselmi verba: *Iustus es* item, *quod decet te.* Decet autem Deum propter decentiam personarum, quas Deus afficit praemio aut supplicio. Itaque Anselmus à nobis est in iustitia distributiva: